

Jámbor Gellért
Büntetőeljárásjogi és Büntetésvégrehajtási Jogi Tanszék
Témavezető: Finszter Géza egyetemi tanár

A bűnügyi szolgálati kutya szerepe a kínálati oldali kábítószer-bűncselekmények felderítésében

Bevezetés

A kutyák kimagasló szaglóképességük révén eredményesen vonhatók be a különböző kutatási feladatokba. Köznapi értelemben a kutatás célirányos, kitartó keresést jelent, olyan cselekményt, amelynek során valaminek a meglétét, helyét, valakinek a hollétét igyekeznek megállapítani. A kutatás tervszerű és tudatos emberi tevékenység. Emiatt a kutya „*csak kereshet és nem kutathat*”. Ezért a speciális szagok azonosítására kiképzett kutyákat kereső kutyáknak nevezzük. Axiómaszerűen: az ember kutat, a kutya keres.

A kriminalisztikában a kutatás olyan tevékenységek összefoglaló neve, melyek során a nyomozó hatóságok a bűncselekmények elkövetésének megakadályozása, megszakítása, felderítése és bizonyítása érdekében – meghatározott helyen – megkeresik az elkövetéssel gyanúsítható személyeket, az elrejtett holttesteket, a tárgyi bizonyítási eszközöket, a bűncselekménnyel összefüggő nyomokat, anyagmaradványokat. A kutyák által végzett szagfelismerés ezekben az esetekben kriminális jelenségekkel áll kapcsolatban, pl. kábítószerrel elkövetett bűncselekmények.¹

A szagokat tárgyi bizonyítási eszközöknek tekinthetjük, mégpedig biológiai anyagmaradványoknak, akár csak a hajszálat és az emberi váladékokat.²

Magyarországon már az 1920-as években megindult a szolgálati kutyák alkalmazása, kiképzőközpont azonban csak 1964-ben létesült Dunakeszin.³ A mai napig kiképzőközpontként működő telepen nemcsak klasszikus nyomkövetési munkafeladatokat ellátó kutyákat tanítanak,

¹ JANZA Frigyes: 2004. 697.

² HORVÁTH Orsolya: 2013. 89.

³ KATONA Géza: 1997. 1-2. Idézi: Horváth 2013. 88.

hanem a bűnüldözés specializációja miatt már kábítószer-kereső, robbanóanyag-kereső, illetve szagazonosító kutyák kiképzése is zajlik, amelyet alábbi táblázat mutat be:⁴

Szolgálati kutyák fajtái és alkalmazási területük⁵

Fajta	Alkalmazási terület
őrkutya	személyek védelme, objektumok őrzése
nyomkövető kutya	nyomhoz tartozó tárgyak, menekülő személyek felkutatása
kábítószer-kereső kutya	csomagok, rakományok átkutatása
robbanóanyag-kereső kutya	közúti járművek átvizsgálása
szagazonosító kutya	(konzervált) emberi szag azonosítása
speciális kereső kutya	vízben, természeti katasztrófák színhelyén, romos területeken halottak felkutatása
személykereső kutya	ugyanazokon a területeken lehet használni, mint a speciális kereső kutyát
közrendvédelmi speciális (elfogó) kutya	veszélyes, fegyveres személyek elfogása
egyéb speciális feladatokra használt kutya	tűzfészekutatás

A felsorolt szolgálati kutyafajták közül a téma szempontjából a kábítószer-kereső, a nyomkövető és a szagazonosító kutyáról fogok részletesebben írni.

A kutyák szaglása

A kriminalisztikai odorológia a kutyák szaglásával foglalkozik, a szaglás mechanizmusának ismeretanyagait hasznosítja a bűncselekmények felderítésekor. A szaglás szerve az orr, azon belül az orrüregben lévő szaglóhám. Az orrüregben három orrjárat található, közülük a felső járat falát speciális szaglónyálkahártya fedi. A kutyák szaglása körülbelül egymilliószor jobb, mint az emberé. Ennek magyarázata abban keresendő, hogy az embernél és a kutyánál eltérő a szaglónyálkahártya mérete. Egy kutya szaglómezeje kiterítve egy másfélszer másfél méteres

⁴ HORVÁTH Orsolya: 2013. 88.

⁵ A táblázat forrása: HORVÁTH Orsolya: 2013. 89.

szőnyegnek felel meg, amíg ez az embernél csak egy gyufásdoboz méretű területet tesz ki.⁶

Szimatolás segítségével a kutyák hosszabb ideig képesek a szaganyagot a szaglónyálkahártyával érintkezésben tartani, és ezt a képességüket használják ki pl. nyomkövetéskor.⁷ A kutyák érzékelő képessége túlsz a legmodernebb analitikai műszerén is, amelynek eredményeként előfordul, hogy azon a helyen is képesek érzékelni a kábítószer, ahol azt korábban tárolták, de onnan már eltávolították. A kutyák kábítószer jelenlétére utaló jelzése legalább olyan értékű elővizsgálatnak minősül, mint a különböző színreagens-készletekkel kapott pozitív eredmény.⁸

A kábítószer-kereső kutyák alkalmazása

Személyek vagy tárgyak államigazgatási eljárás vagy büntetőeljárás keretében történő ellenőrzésére a legtöbb országban vám- vagy jövedéki előírások betartásának, kábítószer-kereskedelem, illetve az illegális migráció megakadályozásának érdekében, főként országhatárokon, de gyakrabban „mélységi területen” kerülhet sor.

Ellenőrzést végezhetnek a határforgalomban. Ez a határőrség (jelenleg a rendőrség határrendészeti szerveinek) olyan szolgálati tevékenysége, amely személyek, járművek, szállítmányok ellenőrzésére, jogszerű átléptetésére, továbbá a határ jogellenes átlépésének és a hatáskörükbe tartozó más jogsértő cselekmények megakadályozására irányul. Az országhatárokon található, másik ellenőrzést végző testület a vámszolgálat. Fő feladatai közé tartozik a csempészet megakadályozása, a kábítószer és egyéb tiltott anyagok illegális forgalmának felfedése, e területen a szervezett bűnözés visszaszorítása.

Az elsődleges ellenőrzések jogi alapját törvényi rendelkezések képezik. Ezek felhatalmazzák az illetékes állami szerveket, hogy a határátlépésre vagy meghatározott járművek igénybevételére jelentkező személyek testét, ruházatát, csomagjait, szállítmányát, gépjárművét – akár kábítószer-keresőkutya igénybevételével – átvizsgálva bizonyos tárgyak és anyagok jelenlétét kimutassák. A vizsgálat alá vont személy köteles tőnni a komplex ellenőrzést.

⁶ FEHÉR György: 1980. 724. Idézi: HORVÁTH Orsolya: 2013. 90-91.

⁷ HORVÁTH Orsolya: 2013. 91.

⁸ NAGY Júlia – TARJÁN Gézáné – VERESS Tibor: 1998. 13-14.

A keresőkutya sok esetben az utas jelenléte nélkül végzi a szállítmányok vagy csomagok ellenőrzését (pl. a repülőterek fogadószalagjain), és pozitív jelzése esetén sor kerülhet a poggyász tulajdonosának megállapítására, pl. az ellenőrzött továbbengedés módszerével. A vámszervek fogadópultjainál fedik fel a cselekményt, itt találják meg formálisan a kábítószeret.⁹

Milyen a jó kábítószer-kereső kutya?

A szakmai tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy nincs specifikus kutya fajta e feladatok végrehajtására, viszont a kutya mentalitása, emberekkel való viselkedése, fizikai állóképessége mindenképpen meghatározó tényező. Célszerűségi szempont lehet még az alkalmazási helyszínekre tekintettel a kutya mérete (repülőtereken, vasútforgalomban alkalmasabb lehet a kisebb méretű állat, közúti, folyami határátkelőhelyen talán jobb a nagyobb testű kutya). A legfontosabb szakmai szempont azonban a kutya irányítható játékossága a kábítószer felkutatása érdekében, annak intenzitása és kitartása. Nagyon fontos szakmai elvárás, hogy a kutya ne legyen agresszív, támadó jellemű, hiszen a határforgalom ellenőrzése során számos olyan (kábítószer-kutatás szempontjából utólagosan visszaigazolt módon vétkes) utassal kerülhet kapcsolatba, akik például kifejezetten ellenszenvvel viselkednek a kutyaival szemben. Előfordul, hogy a viselkedésük más kutya részéről támadást válthat ki. Szolgálati kutyaiknak a számukra ismeretlen személyek, gyermekek barátkozását, simogatását el kell tűrni.¹⁰

A kábítószer-kereső kutya és vezetőik felkészítése, igénybevétele is része annak a világméretű projektnek, amely a drogprobléma megoldását célozza. A kábítószer-kereső kutya igénybe vehető:

- épületek, helyiségek, építmények,
- közúti, vízi, légi és vasúti járművek,
- csomagok, kézipoggyászok,
- raktárak, rakományok, áruk,
- személyes használati tárgyak,
- utak, parkok és terep

ellenőrzésére.

⁹ JANZA Frigyes: 2004. 698.

¹⁰ Rendészeti ismeretek... 2009. 383-384.

A kutatás és eredménye, a kereső kutyák ilyen célú igénybevétele gyakran rejt konfliktusokat magában, bizonyos esetekben korlátozhatja a vagyontárgyakkal való szabad rendelkezés jogát, sértheti a lakás, a lakrész, élettér alkotmányos védelmét, illetve szükségszerűen együtt jár alapvető állampolgári jogok részleges és időleges korlátozásával. Ilyenkor a kutatás eljárásjogi keretét a házkutatás és a lefoglalás képezheti, vagyis az szigorú szabályokhoz kötött nyomozati cselekmény.¹¹

Általános ajánlást nem lehet adni arra nézve, hogy a kutyával célszerűbb-e a helyiségeket először átvizsgáltatni vagy fordítva: ezt a házkutatás vezetőjének a kutyavezetővel közösen kell eldönteni. Például, ha a kábítószer az adott helyiségben szemmel látható nagy mennyiségben van jelen, felesleges a kutyával megkeresíteni, viszont ha egyértelmű, hogy elrejtették, célszerű lehet, ha rögtön a kutya vizsgálja át a helyiséget. Fontos azonban, hogy ha olyan helyre megy a nyomozó hatóság kutatni, ahol várhatóan kábítószer található, törekedni kell arra, hogy kábítószer-kereső kutya álljon rendelkezésre. A kábítószer-kereső kutya alkalmazását a házkutatásról készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, jelezni kell, hogy a kutyát melyik helyiségben, mely időponttól meddig alkalmazták. Fel kell tüntetni, hogy hol jelzett a kutya, illetve azt is, hogy a jelzés alapján találtak-e, és ha igen, mennyi és milyen kábítószer. A kutyavezető a szolgálati kutya alkalmazásáról jegyzőkönyvet készít, ezt az eljárás vezetőjének át kell adnia, ez a jegyzőkönyv a házkutatási jegyzőkönyv mellékletét képezi.¹²

A kábítószer-kereső kutya feladata, hogy a kijelölt helyszínen, a kutyavezető irányításával kutassa fel és jelezze azt a helyet, ahol kábítószerszagot érez. A kutya alkalmazásának végső célja a kábítószer felderítése, azonban nem ritka az az eset sem, amikor a kutya „üres” rejtekhelyet jelez. A kábítószer szagára „élesített kutya” képes a korábban ott tárolt kábítószer helyének, maradványszagok alapján történő azonosításra.¹³ A kutyák ugyanis a levegőben lévő molekulákat érzékelik, így már nagyon kis mennyiség jelzésére is képesek. A vezetőnek jól kell ismernie kutyája reakcióit, hogy milyen a magatartása természetes esetben, és hogyan viselkedik kábítószer észlelése esetén. A vizsgálat elvégzéséhez 4 km/h erősségű szél a legideálisabb, ugyanis így jobban terjednek a molekulák. Szélcsendben vagy erős szélben a vizsgálatot nagyon körültekintően kell elvégezni.¹⁴ A szaghoz vezető terület tulajdonságai, ismérvei is befolyásolják a szagmolekulák kötődési

¹¹ JANZA Frigyes: 2004. 697-698.

¹² Rendészeti ismeretek... 2009. 157-158.

¹³ JANZA Frigyes: uo. 698-699.

¹⁴ BALÁS Endre: 2000. 18.

idejének hosszát. Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy szaghordozóként alkalmasabbak a laza, egyenetlen szerkezetű, illetve porózus felületek, mint a vegyi anyaggal kezelt vagy sima felületek.¹⁵

Természetesen ez a módszer sem alkalmas tökéletesen a kábítószer kiszűrésére, mivel a kutyákat megzavarhatja gázolaj, fűszerek, kávé jelenléte, valamint egy élőállat szállítmány. Zavaró lehet továbbá az is, ha a kábítószer nagy mennyiségben van jelen, mert ekkor a molekulák szélesebben terjednek, ezért az eb nem a szokásos reakciókat produkálja. Ezen oknál fogva a vezetőnek tökéletes összhangban kell állnia kutyájával.¹⁶

A hozzáférhető információk szerint mindegyik megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságon rendelkezésre áll több jól képzett kábítószer-kereső kutya. A kutyák kiképzése 1-3 éves kor között történik. A kutyákkal vezetőik eleinte csak játszanak, ám a játék helyszínén jelen van a kábítószer is. Célszerű több típusú kábítószerrel is elhelyezni, így több fajtára alakul ki a kutya érzékenysége. Eleinte könnyű feladatokat adnak nekik, majd fejlődésüket követően egyre nehezebbeket kell megoldaniuk. Fontos, hogy a sikeres végrehajtás után jutalmat kapjanak, így kondicionálódik bennük a siker utáni vágy.¹⁷ A kábítószer-kereső kutyát az alapkiképzésük során marihuána, hasis, kokain, ópium, heroin, amfetamin és ezek származékainak felismerésére képezik ki. A kiképzés technológiája standardizált, időtartama 80 nap. A kiképzés során különböző mennyiségű, fajtájú, származású, összetételű eredeti kábítószerrel szükséges használni.¹⁸ Kábítószer-kereső kutya kiképzésének céljára leginkább vizslát, spánielt vagy labrador-terriert képeznek ki, mivel ezek a fajták rendelkeznek azokkal a tulajdonságokkal, amelyek elengedhetetlenek az ilyen jellegű feladatok ellátásához. Közepes méretűek, agresszió-mentesek és él bennük a zsákmányszerző ösztön.¹⁹

A kiképzés lényege, hogy a kutya sohasem kap vagy fogyaszt kábítószerrel, így nem lesz narkomán. Kereső kedvének, vonzódásának alapja, hogy mindvégig azt hiszi, hogy saját kedvenc tárgyát (pl. teniszlabdát) keresi. A kutya jelzésekor a kutyavezető azonnal „megajándékozta” a kutyát kedvenc tárgyával, így visszaigazolja a kutya „elképzelésének” helyességét.

¹⁵ GÁSPÁR Péter – WALTER Tamás: 2007. 1. Idézi: HORVÁTH Orsolya: 2013. 95.

¹⁶ BALÁS Endre: 2000. 18.

¹⁷ Uo.

¹⁸ JANZA Frigyes: 2004. 699. o.

¹⁹ BALÁS Endre: uo.

Bármely kereső munkát csak néhány percig lehet intenzíven, nagy hatékonysággal végezni, ezért a kábítószer-kereső kutya folyamatos munkája nem haladhatja meg a 15-20 percet. Általános szabály, hogy a kutya legalább annyi ideig pihenjen, mint amennyi ideig dolgozott. A kábítószer-kereső kutya póráz nélkül szabadon dolgozik. Pórázt csak akkor kell alkalmazni, ha a környezet a kutya számára veszélyes, illetve ha konspirált keresésre kerül sor. Ez utóbbi esetben a kutya nem a megszokott módon ugatással, kaparással, harapással, leüléssel, lefekvéssel jelzi a kábítószer jelenlétét, hanem csak a kutyavezető számára értelmezhető valamely cselekvéssel, mozgáskombinációval. A hideg a kutya munkáját jelentősen nem befolyásolja, azonban nagy melegben az állandó lihegés miatt, a kereső munkára csak korlátozottan alkalmazhatók a kábítószer-kereső kutyák.

Általános tapasztalat, hogy a növényi eredetű kábítószereket, illetve származékokat a kutyák könnyebben és szívesebben azonosítják, mint az egyre nagyobb számban előállított szintetikus kábítószereket.²⁰ A növényi eredetű kábítószerek esetében ugyanis bizonyított tény, hogy a kutya nem a hatóanyagot (pl. a tetrahidrokannabinolt, heroint, kokaint), hanem az azt kísérő illatanyagot érzi. A kábítószerek illékony komponensei ugyanis az adott felületen megkötődnek. A növényi eredetű kábítószer-készítmények illatanyagainak eltávolítása elvileg lehetséges, azonban ez a technológia az előállítási költséget lényegesen megdrágítaná, így kevés az esélye az illatmentesített kábítószerek forgalmazásának.²¹

Megjegyzendő azonban, hogy a kábítószer-kereső kutyát az alapképzését követően bármely további kábítószer keresésére ki lehet képezni.²² Ez utóbbi állítást hivatott alátámasztani az a Szentendrei Rendőrkapitányság előtt nyomozati szakban kábítószer-kereskedelem büntette és más bűncselekmények miatt 2016 márciusa óta folyamatban lévő büntetőügy, amelynek során a nyomozó hatóság tagjai több helyszínen – így többek között Pomázon is – a kábítószer rejtkehelyének feltalálása céljából kábítószer-kereső kutyát vettek igénybe. A rendelkezésre álló jegyzőkönyv tanúsága szerint: *„A házkutatás során az előzetes átvizsgáláskor, a fürdőszobából, a mosógép alól 1 db műanyag tasakban fehér, porállagú, kábítószer-gyanús anyag, míg a konyhából a hűtőszekrény fagyasztó részéből 1 db műanyag tasakban kristályszerű kábítószer-gyanús anyag került elő. A szolgálati kutya más kábítószer-gyanús anyagot nem jelzett, azt nem találtunk.”* A lefoglalt kábítószer-gyanús anyagokról az előzetes igazságügyi vegyész-szakértői vélemény

²⁰ JANZA Frigyes: 2004. 699-700.

²¹ NAGY Júlia – TARJÁN Gézáne – VERESS Tibor: 1998. 13.

²² JANZA Frigyes: uo. 700.

megállapította, hogy a fehér, porállagú anyag alfa-PVP, amely a Btk. alkalmazásában, a 459. § (1) bekezdésének 18. pontja alapján kábítószernek minősül. A másik fehér színű anyagmaradványról azt lehetett megállapítani, hogy etil-hexedront tartalmaz, amely az 55/2014. (XII.30.) EMMI rendelet 1. számú melléklet 2. pontjának megfelelő szerkezetű vegyület, a Btk. 184-184/C. § alkalmazásában, a 184/D. § (1) bekezdése alapján új pszichoaktív anyagnak minősül.²³

Szagmaradványok felkutatása és azonosítása nyomkövető és szagazonosító kutya segítségével

A kábítószer mint corpus delicti megtalálása mellett ugyanilyen fontos, hogy azt egy adott elkövetőhez tudjuk kötni, mivel a szagazonosítás lényege, hogy a hatóság összehasonlító vizsgálat révén azonosítani tudja az adott személyt. A szagazonosításkor ugyanis a szolgálati kutya összehasonlítja a bűncselekmény helyszínén rögzített szagmaradványt és a nyomozás során a potenciális gyanúsítottól levett szagmintát.

Felmerül a kérdés, hogy feltételezhetően hol találhatóak a szagmaradványok?

A bűncselekmény gondolati rekonstrukciójakor valószínűsíthetővé válik, hogy az elkövető milyen útvonalat járt be, milyen tárgyakkal érintkezett, illetve, hogy ez mennyi időt vett igénybe. Pl. egy ültetvény vagy kábítószer-laboratórium feltalálása esetén az elkövető feltehetően a kábítószer előállításához használt tárgyakat, vagy az ültetvényhez, laboratóriumhoz vezető ajtó kilincsét többször, hosszabb vagy rövidebb ideig megfogta, érintette. A szagrögzítés eredményességének figyelembevételénél nemcsak az elkövető helyszínen tartózkodásának idejét kell figyelembe venni, hanem a gyorsaság mint követelmény megfogalmazásából kiindulva a rögzítés időpontját is. A hibák száma az idő múlásával egyenesen arányos. Minél nagyobb az időkiesés, annál valószínűbb, hogy nem sikerül a későbbi azonosításhoz megfelelő szagot rögzíteni a helyszínen. A kétórás időkiesés még kedvezőnek mondható, azonban a hatórás időkieséssel rögzített szag esetében nehezebb feladata lesz a szolgálati kutyának.

Az elkövető a helyszínen mindenhol hátrahagy maga után szagot, de a rögzítést mindig a feltételezhetően legtöbb szagot tartalmazó helyről kell elvégezni. A nyomképző személynek, azaz az elkövetőnek, harminc

²³ A Szentendrei Rendőrkapitányság előtt folyamatban lévő büntetőügy.

másodpercnél tovább kell a helyszínen tartózkodnia, hogy a nyomkövető kutya bevethető legyen, illetve, hogy a szagrögzítésre sor kerüljön.²⁴

Attól függően, hogy milyen a szaghordozó és a környezete tulajdonsága, illetve mekkora az időkiesés, legalább harminc percig kell a textilt a szagmaradványon tartani.²⁵ A szagmaradványok és személyi szagminták rögzítésével, konzerválásával, valamint azonosításával kapcsolatos feladatok végrehajtásáról szóló 22/2008. (OT 12.) ORFK utasítás 1. számú mellékletének 3. pontja kimondja, hogy a szagmaradvány rögzítésére központilag biztosított standard szagrögzítő textilt kell használni.²⁶ Ahhoz, hogy elkerülhető legyen a szagmaradvány idegen szagokkal történő érintkezése, a rögzítést minden esetben gumikesztyűben és csipesszel kell elvégezni.

Mivel a későbbiekben a szagazonosítási eljárást bizonyítékként lehet felhasználni, ezért fel kell tüntetni a szagmaradványok pontos rögzítési helyét, és bűnjelként kell őket lefoglalni. A bűnjelcímkének tartalmaznia kell, hogy ki végezte a szagrögzítést, milyen felületről történt, illetve milyen bűncselekmények kapcsán. A rögzítésről minden esetben jegyzőkönyvnek kell készülnie.²⁷

Összegzés, kitekintés

A jogalkotó a jelenleg hatályban lévő Be.-ben szabályozott bizonyítási eljárások felsorolásakor nem tesz említést a szagazonosításról, a szagfelismerésről, a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásáról. Az erre vonatkozó részletes szabályokat alacsonyabb szintű jogszabályok, így a 23/2003. (VI.24.) BM-IM rendelet (továbbiakban: Nyer.), valamint a 22/2008. (OT.12.) ORFK utasítás tartalmazza, amelyek egyéb bizonyítási eljárásaként kezelik a szagazonosítást, szagfelismerést. A Nyer. 56. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a bűncselekmény helyszínén rögzített szagmaradvány, illetve a gyanúsítottól, továbbá más személyről vett szagminta alapján a nyomozó szerv szolgálati kutya alkalmazásával szagazonosítást végezhet. A 22/2008. (OT.12.) ORFK utasítás 2. pontja kimondja, hogy a nyomozó hatóság a személyek egyedi szag alapján történő azonosítása céljából a bűncselekmény helyszínén szagot rögzíthet és a gyanúsítottól, továbbá más személyről szagmintát vehet.²⁸ A

²⁴ HORVÁTH Orsolya: 2013. 94-95.

²⁵ JANZA Frigyes: 1990. 93. Idézi: HORVÁTH Orsolya: 2013. 95.

²⁶ http://www.police.hu/sites/default/files/22_2008.pdf. (2016. július 23. 19:19.)

²⁷ HORVÁTH Orsolya: uo. 95-96.

²⁸ http://www.police.hu/sites/default/files/22_2008.pdf 2016. július 23. 19:19.

Rendőrség Kutyás és Lovas Szolgálati Szabályzatáról szóló 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás 172. pontja szerint: „A kutyavezető a kábítószer-kereső és a robbanóanyag-kereső kutya alkalmazása közben köteles:

- a) betartani a kutatás taktikai szabályait;
- b) figyelemmel kísérni a kutya munkáját, jelzéseit;
- c) óvni a kutyát a sérülésektől;
- d) ha lehetőség van rá, kutya nélkül ellenőrizni az átvizsgálandó járművet, objektumot;
- e) megjegyezni a gyanús helyeket;
- f) segíteni kutyáját, hogy a lehetséges rejtekhelyek közelébe jusson;
- g) a kutya pozitív jelzéseit, viselkedésváltozását és az abból levonható következtetéseket jelenteni;
- h) szükség esetén indítani a kutyát a jelzett terület ismételt ellenőrzésére.”²⁹

Álláspontom szerint a szolgálati kutya a kábítószer-bűncselekmények és más bűncselekmények felderítésében játszott szerepére és képességeire tekintettel szükséges lenne a szagazonosításnak, szagfelismerésnek és a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásának főbb szabályait bizonyítási eljárásként a Be. rendelkezései közé beemelni, és a részletszabályokat alacsonyabb jogszabályi szinten rendezni. Véleményem szerint ezzel a növelhető jogbiztonság és az átláthatóság, továbbá elkerülhető a párhuzamos szabályozás. Ezen kívül szükséges volna azt is tisztázni, hogy a szagazonosítás, szagminta milyen bizonyító erővel rendelkezik, továbbá szükséges lenne azt is törvényi szinten rögzíteni – a terhelt beismeréséhez hasonlóan –, hogy milyen egyéb bizonyítékok beszerzése szükséges a terhelt bűnösségének kétséget kizáró módon való megállapításához, amennyiben a bűnügyi szolgálati kutya jelzett és szagrögzítésre került sor. Jelenleg ugyanis a bűnügyi szolgálati kutya szagazonosításának, szagfelismerésének, kábítószer feltalálásának eljárását akkor lehet felhasználni okirati bizonyítékként, ha azt megfelelően jegyzőkönyvezték. A szagminta, a kábítószer akkor jelent tárgyi bizonyítási eszközt, ha ezeket megfelelően ellátták bűnjelcímkékkel. Ugyan a Be. a szabad bizonyítás elvét rögzíti a 78. § (1) bekezdésében, mely szerint a büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás. A törvény azonban elrendelheti egyes bizonyítási eszközök igénybevételét. Sőt a terhelt köteles egyes eljárási cselekményeket tūrni, így a Be. 123. § (4) bekezdése szerint a szemlének, a bizonyítási kísérletnek és a felismerésre bemutatásnak

²⁹ http://www.police.hu/sites/default/files/6_17_2009.pdf 2016. szeptember 13. 22:08.

köteles magát alávetni, a birtokában lévő tárgyat ezen bizonyítási eljárások lefolytatása céljából köteles rendelkezésre bocsátani. E kötelezettségek teljesítésére a terhelt kényszeríthető.³⁰ Amint már fentebb is hivatkoztam rá, a bűnügyi szolgálati kutya bevetése sérthet bizonyos alkotmányos alapjogokat, így pl. amikor házkutatás során kábítószer-kereső kutyát alkalmaznak a kábítószer-gyanús anyag megtalálása érdekében, bizonyosan sérül a magánlakás Alaptörvényben biztosított sérthetetlenségének állampolgári joga.

Amennyiben a terhelt ellenállást tanúsít, akkor a szolgálati kutya kényszerítő eszközként is alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak. Ennek részletszabályait a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 50. §-a szabályozza. Az Rtv. 50. § (1) bekezdése szerint a rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát — pórázon vagy anélkül — kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak. A (2) bekezdés alapján a rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás széteszteléséhez vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges. A (3) bekezdés értelmében a rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

- a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;
- b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;
- c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

Az Alkotmánybíróság a 7/1994. (II.18.) AB határozatában rögzítette, hogy törvény kell az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. A közvetett és távoli összefüggések esetében elegendő a rendeleti szint is.³¹ A fentebb kifejtettekre tekintettel a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazása közvetlenül érintheti az egyes alapjogokat, így többek között a magánlakáshoz való alkotmányos alapjogot. Mindezekre tekintettel — mivel a törvényi szintű szabályozást csak részben oldja meg az Rtv. — ezért is indokolt lenne a bűnügyi szolgálati kutya alkalmazásának feltételeit törvényi szinten, bizonyítási eljárásként a Be.-ben szabályozni: pl. mikor és hogyan alkalmazható a szolgálati kutya, alkalmazása során a

³⁰ HERKE Csongor: 2014. 52., 63.

³¹ KUKORELLI István (szerk.): 2007. 88.

gyanúsított minek az eltűrésére kötelezhető, hogyan és milyen formában szükséges jegyzőkönyvet felvenni az eljárási cselekményről, stb.

A készülőben lévő új büntetőeljárás törvény tervezete sem tartalmazza sajnos bizonyítási eljárásként a bűnügyi szolgálati kutyával történő kereső tevékenységet. Így nem szünteti meg ezt a joghézagot, ami viszont a poligráfos vizsgálat (műszeres vallomásellenőrzés) tekintetében megoldódni látszik az új tervezetbe való beemeléssel. Álláspontom szerint azonban a bűnügyi szolgálati kutyával történő kereső tevékenység a főbb szabályait is szükséges volna a Be.-ben rögzíteni, hiszen a kutyák kiemelt szagazonosító, szagfelismerő képessége, valamint kereső tevékenysége vitathatatlan, és a bűnügyek megoldásában is számottevő segítséget nyújtanak.

Felhasznált irodalom

BALÁS Endre: Kábítószer-felderítés a Vám-és Pénzügyőrség munkájában. Rendőrtiszti Főiskola, Rendvédelmi Füzetek 2000. évi 8. szám, Budapest, 2000.

FEHÉR György: A háziállatok funkcionális anatómiája. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1980.

GÁSPÁR Péter – WALTER Tamás: Módszertani útmutató a személyi szagminták és a helyszíni szagmaradványok felkutatásához. Kézirat. Pécs, 2007.

HERKE Csongor: Büntető eljárásjog, B/2. Témakör: Büntető eljárásjog. Ötödik, átdolgozott kiadás. Jogi Szakvizsga Segédkönyvek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2014.

HORVÁTH Orsolya: A kriminalisztikai szagazonosítás jelene és jövője. Belügyi Szemle 2013. évi 2. szám.

JANZA Frigyes: Szagazonosítás szagkonzervek alapján. In: Sági László (szerk.): III. Nemzetközi Kynológiai Kongresszus. BM Könyvkiadó, Budapest, 1990.

JANZA Frigyes: A bűnügyi szolgálati kutya. In: Bócz Endre (szerk.): Kriminalisztika. BM Duna Palota és Kiadó, Budapest 2004.

KUKORELLI István (szerk.): Alkotmánytan I. Alapfogalmak, alkotmányos intézmények. 2. átdolgozott kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2007.

NAGY Júlia – TARJÁN Gézáne – VERESS Tibor: Kábítószeres szakértői vizsgálata. Belügyi Szemle 1998. évi 7-8. szám.

Rendészeti ismeretek a kábítószer- problémával kapcsolatban. Nemzeti Kábítószerügyi és Koordinációs Igazgatóság, Országos Bűnmegelőzési Bizottság. ETO-Print Nyomdaipari Kft, Budapest, 2009. http://banmegelozeseasyhosting.hu/dok.rendeszeti_ismeretek_a_kabitos_zer_problemaival_kapcsol... (2013. július 5.)

Internetes hivatkozások

http://www.police.hu/sites/default/files/22_2008.pdf.

http://www.police.hu/sites/default/files/6_17_2009.pdf

The role of the criminal staff dog in the detecting of the supply-side drug offenses

Summary

This article is about the role of the criminal staff dog in the detecting of the supply-side drug offenses. Thanks to the excellent smell of the dogs, they are able to participate in various research tasks. Odor - which was identified by the dog - is a material proof. The smell of the dog is a million times better than a human's. The task of the drug-sniffer dog is to indicate to the dog leader, when it feels the drugs on the designated spot. In addition to the drugs, we have to collect the smell of the perpetrator on the spot. Then we have to identify the perpetrator. That is why I am going to deal with the part of the tracing and odor identification dog. Finally I am going to mention a suitable reform. The Criminal Procedure Act should regulate the use of the criminal staff dog as a criminal process, because it could increase the legal certainty.